

'De vidner om mig'

Av Jan Bygstad.

Artikkel i 'Budskabet' nr. 1, 2008.

Ham som Moses har skrevet om i loven,
og som profetene har skrevet om,
ham har vi funnet:
Jesus, Josefs sønn fra Nasaret.

(Joh 1,45)

Når Paulus er fengslet, hører vi i Apostelgjerningene gjengitt noen av hans forsvarstaler. I talen han holder for landshøvdingen Felix (Apg 24,10 - 21), sier apostelen bl.a.:

Men det vedgår jeg for deg at etter den Guds vei som de kaller en sekt-lære, tjener jeg så mine fedres Gud at jeg tror alt det som er skrevet i loven og i profetene, (v. 14)

Her avlegger Paulus en bekjennelse. Han er beskyldt for å forkynne en "sekt-lære", dvs. en lære som bryter med det grunnlag som det jødiske folk hadde for sin tro, nemlig Skriften. Ordet sekt (gr. *hairesis*) kommer av et ord som betyr "å velge", og betegner i denne sammenheng det at en selv velger seg det en finner for godt å tro på i stedet for å bøye seg for Den hellige skrift. Til denne beskyldningen svarer Paulus så at han "tror alt det som er skrevet i loven og profetene". Uttrykket "loven og profetene" var en vanlig betegnelse på det vi kaller Det gamle testamente. Apostelen bekjenner seg m.a.o. uforbeholdent til Det gamle testamente. Det er så langt fra at han kommer med noe nytt i forhold til det som er skrevet, eller med noe i tillegg eller noe som går utover dette. Nei, saken forholder seg motsatt: Hele hans budskap er intet annet enn det som står skrevet. Evangeliet representerte ikke noe brudd med Det gamle testamentet, men var oppfyllelsen av dette, og derfor var den apostoliske forkynnelse utleggelse av GT.

Moderne kristne overser ofte det faktum at den første kristne menighet ikke hadde den skriftsamlingen vi kaller Det nye testamente. (Dette ble antagelig til mellom ca. år 50 og 100 av vår tidsregning). De hadde bare Det gamle testamente, og ut fra dette forkynte de evangeliet om frelsen i Jesus Messias. Det er dette Paulus setter ord på i innledningen til sitt hovedskrift:

Paulus, Jesu Kristi tjener, kalt til apostel, utvalgt til å forkynne Guds evangelium, *det som han forut har gitt løfte om ved sine profeter i hellige skrifter*, om hans Sønn, han som etter kjødet er kommet av Davids ætt, (Rom 1,1-3).

På samme måte hører vi Peter tale på Pinsedag. Gjentatte ganger viser han til Skriftene: "Dette er det som er sagt ved profeten Joel" (v. 16); "David sier om ham" (v. 25); "David

sier selv" (v. 34). Likeledes ser vi evangeliene stadig henvise til at "det står skrevet", mens vi i brevene stadig hører at der siteres fra GT.

Poenget med dette er at både Jesus og apostlene hermed understreker at de *ikke kommer med noe nytt* i forhold til Den gamle pakts hellig skrift. Jesu liv og død er intet annet enn oppfyllelsen av løftene i Skriften, og hans budskap dypest sett intet annet enn en utfoldelse og utleggelse av Skriftene. Noe som innebærer at en ikke kan forstå NT rett uten i sammenheng med GT.

Forestillingen om at Det nye testamente kommer med *noe nytt* i forhold til Det gamle, er en utbredt misforståelse. Den viser seg på mange måter, f.eks. i at Jesus oppfattes som en religionsstifter, i motviljen mot GT og dets budskap, og i det at så mange kristne nesten bare leser NT. Slagordmessig kan en ofte høre om hvor forskjellig "Jesu milde Fader" er fra "den strenge og straffende Gud" i GT. Skade er det at derfor at det er så vanlig at NT også selges som egen bokutgave uten å være bundet sammen med GT.

Jesus sier selv uttrykkelig i Lukasevangeliets avslutning følgende:

Så sa han til dem: Dette er mine ord, som jeg talte til dere mens jeg ennå var hos dere, at alt det måtte oppfylles som er skrevet om meg i Mose lov og profetene og salmene. Da åpnet han deres forstand, så de kunne forstå Skriftene. (Luk 24,44-45)

Den innledende setningen "Dette er mine ord som - - " markerer at Jesus her gir en sammenfatning av sin undervisning av disiplene i løpet av de vel tre årene de hadde fulgt ham. Og sammenfatningen dreier seg altså om at Jesus hadde undervist dem i Skriftene, og om at disse skulle oppfylles. I lys av hans død og oppstandelse åpnes så deres øyne, "så de kunne forstå Skriftene". Og på denne bakgrunn blir så den apostoliske forkynnelse et budskap om Kristus i Skriften. Det var en forkynnelse som stod på to grunnpilarer:

1. *Det står skrevet, og:*
2. *vi er vitner om dette* (nemlig at det som står skrevet er gått i oppfyllelse).

Apostlene var altså ikke bare *øyenvitner* som hadde sett Jesu gjerninger, - de var også *ørevitner* som skulle vitne om Skriften.

Dette hører vi Peter understreke i sitt 2. brev:

For det var ikke kløktig uttenkte eventyr vi fulgte, da vi kunngjorde dere vår Herre Jesu Kristi makt og gjenkomst, men vi hadde vært øyenvitner til hans storhet. For han fikk ære og herlighet av Gud Fader, da en slik røst lød til ham fra den aller høyeste herlighet: Dette er min Sønn, den elskede, som jeg har behag i. Og denne røsten hørte vi lyde fra himmelen da vi var sammen med ham på det hellige fjell. Og desto fastere har vi det profetiske ord, som dere gjør vel i å akte på - - -. (2 Pet 1,16-19a)

Peter minner her om forklarelsen på berget (Matt17,1-9). Men så sier han altså ikke: "Da vi nå har så store opplevelser, da vi nå med egne øyne har sett så herlige ting, da trenger vi ikke disse gamle skrifter lenger". Tvert om sier han: "*Desto fastere har vi det profetiske ord.*" Åpenbaringen av Jesus Kristus gjorde ikke Skriften overflødig, men desto mer nødvendig å holde seg til.

Herren poengterer samme sak i Bergprekenen:

Dere må ikke tro at jeg er kommet for å oppheve loven eller profetene! Jeg er ikke kommet for å oppheve, men for å oppfylle. For sannelig sier jeg dere: Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste tøddel i loven forgå, før det er skjedd alt sammen. (Matt 5,17-18)

Med ordene "for å" beskriver Jesus *hensikt*, dvs. hva som er den guddommelige hensikt med hans komme til verden: Han skal oppfylle Skriftene. Dermed binder han hele sin gjerning og sitt budskap sammen med GT slik at disse står i et uoppløselig avhengighetsforhold til hverandre.

All den tid de første kristne ikke hadde noe *Nye testamente*, besatt de den samme Bibel som det jødiske folk - Det gamle testamente. I tillegg var jo også de aller fleste troende i urkirken jøde kristne. Likevel *leser* kristne og jøder denne samme Bibel helt ulikt. Det er en så grunnleggende forskjellig forståelse av Skriften, at det fort kommer til å bli to ulike religioner. Hvordan kan dette henge sammen - begge retninger ønsket av hele sitt hjerte å bevare troskap mot den samme hellige Skrift?

Årsaken ligger her i noe egenartet ved selve evangeliet: Det er det som "intet øye har sett og intet øre hørt, og det som ikke oppkom i noe menneskes hjerte" (1 Kor 2,9), det er noe som kjøtt og blod ikke av seg selv kan se eller forstå (Joh 3,3; 1Kor 2,14), og som derfor må *åpenbares*. Og her lærer altså NT at Skriftene måtte åpenbares før også disiplene kunne forstå dette mysterium:

Da åpnet han deres forstand, så de kunne forstå Skriftene. (Luk 24,45)

Det som stenger for at et menneske kan se og forstå evangeliet, er lovtretferdigheten, troen på at mennesket ved å innrette livet etter Guds vilje i loven kan bli slik det bør. Lovtretferdigheten legger et "dekke" over menneskenes øyne og hjerter så de blir ute av stand til å forstå evangeliets hemmelighet:

Men deres sinn er blitt forherdet. For helt til denne dag blir det samme dekke liggende når de leser den gamle pakt, og det blir ikke tatt bort. For det er bare i Kristus det blir fjernet. Helt til denne dag ligger et dekke over deres hjerte når Moses blir lest. Men når de omvender seg til Herren, blir dekket tatt bort. (2 Kor 3,14-16)

Det var dette "dekke" fariseeren Paulus fikk tatt bort da han møtte Jesus utenfor Damaskus (Apg 9), noe som medførte at han leste Skriften på en helt ny måte. Det er denne Paulus nye lesning av Skriftene vi særlig ser resultatet av i Romer- og Galaterbrevene. Begge disse brevene er fulle av henvisninger til GT. Poenget med alle disse henvisningene er ikke bare å gi belegg for at hans lære er i samsvar med Den hellige skrift, men å lære menighetene hva det er å lese Skriften med "opplatte øyne", dvs. under Åndens veiledning som åpenbarer evangeliet om Kristus. Disse brevene er m.a.o. skrevet også med tanke på å gi oss det som kalles for "en hermeneutisk nøkkel" til GT, dvs. en tolkningsnøkkel som hjelper oss til å forstå Skriften - GT - rett. Og Skriftens hemmelighet er Kristus.

Dette er det som understrekes i de ord som utgjør overskriften over denne artikkelen. De er hentet fra Joh 5,39f:

Dere gransker Skriftene, fordi dere mener at dere har evig liv i dem - og disse er det som vitner om meg. Men dere vil ikke komme til meg for å få liv.

Her er vi midt inne i en av de mange stridssamtalene mellom Jesus og fariseerne, og denne avsluttes med at Jesus sier:

Hvis dere trodde Moses, så hadde dere trodd meg. For det er om meg han har skrevet. (Joh 5,46)

Dette er et uhyre radikalt utsagn. Herren sier ikke at det bare finnes visse forutsigelser om ham i Mosebøkene. Slik leser jo vi dem, - og finner kun enkelte spredte og lite konkrete forutsigelser om Frelseren. Jesu mening er tydelig at det er *han* som er innholdet i Mose lov, - Moses har dypest sett ikke skrevet om noe annet enn om Ham. For hans fariseiske motstandere var dette et særdeles provoserende sats, - likesom det er det for den moderne kritiske bibelvitenskap. Men hvem skal vi høre på?

Den kristne menighet skal ikke ha noe annet forhold til Skriften enn Jesus og apostlene! De er våre lærere også her.
